

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imza edilen Anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanın Anlaşmanın onanması hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilâm : 18 . III . 1950 - Sayı : 7460)

No.
5596

Kabul tarihi
13 . III . 1950

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de imza edilen Anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Aralık 1949 tarihinde Ankara'da imza edilen Anlaşma onanmıştır.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

15 Mart 1950

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDA 27 ŞUBAT 1946 TARİHİNDE KAHİRE'DE İMZA EDİLEN ANLAŞMA GEREĞİNCE TEMİN EDİLEN PARALARIN KULLANILMASINA DAİR TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDA ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti;

Eğitim sahasında yapılacak temaslarla bilginin ve meslekî istidat sahiplerinin daha geniş mikyasta mübadelesi suretiyle Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri milletleri arasında karşılıklı anlaşmayı daha ziyade inkişaf ettirmek arzusunda bulduklarından;

79 ncu Kongrece kabul edilen 584 sayılı Kanun ile muaddel 1944 tarihli Birleşik Devletler Emval Fazlasına Mütaallik Kanununun 32 (b) fıasının Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanının emval fazlasının elden çıkarılmasından iktisap edilen her hangi bir eenebi hükümet parası veya para kredilerinin bâzı eğitim faaliyetleri için kullanılması zımında mezkûr hükümetle bir anlaşmaya girişilebileceğini derpiş eyltmekte olduğunu mütalâa ederek; ve,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de imza olunan Anlaşmanın (ki aşağıda «Kredi Anlaşması» ismiyle anılmıştır) 1 nci fashı ahkâmı gereğince Amerika Birleşik Devletlerinin her hangi bir sene zarfında, her hangi bir tarihte, veya zaman zaman, tediye tarihinde hesap edilen faiz de dâhil olmak üzere, Kredi Anlaşmasının ahkâmınca verilen kredi gereğince o tarihte ödenmesi matlup bakiye yekûnun yarısına kadar her hangi bir meblâğın veya meblâğların resmî rayiç üzerinden Türk Lirası olarak tediyesini isteyebileceği, ve bu suretle talep olunan Türk Lirası meblâğlarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında hususi bir hesaba yatırılarak, diğer maksatlar meyanında kültür, eğitim ve insani gayeler için kullanılabilceği tasrih edilmiş bulunduğunu nazarı itibara alarak,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde — 1.

Türkiye'de Birleşik Devletler Eğitim Komisyonu (ki aşağıda «Komisyon» ismiyle anılmıştır) namı altında bir komisyon teşkil olunacak ve bu komisyon işbu Anlaşmanın hükümleri dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından temin edilen paralarla finanse edilecek olan eğitim programının idaresini kolaylaştırmak için ihdas ve tesis edilmiş bir teşekkül olarak Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetleri tarafından tanınacaktır. Bu Anlaşmanın 3 ncu maddesinde derpiş olunan hüküm müstesna olmak üzere, Komisyon, işbu Anlaşmada tesbit edilen gayeler için tahsis edilen paralar ve para kredilerinin istimal ve sarfına mütaallik hususlarda Amerika Birleşik Devletlerinin dahilî ve mahallî kanunlarından muaf bulunacaktır. Bu paralar Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde yabancı bir hükümete ait emval olarak telâkki olunacaktır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından işbu Anlaşma gereğince temin edilen paralar, muaddel 1944 tarihli Birleşik Devletler Emval Fazlasına Mütaallik Kanununun 32 (b) faslında tasrih edildiği veçhile, aşağıda tesbit edilen şartlar ve hadler dairesinde, zirdeki maksatlar için, komisyonun, veya Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetleri arasında takarrür edecek her hangi diğer bir teşekkülün emrine âmade kılınacaktır:

1. Türkiye'de kâin okul ve yüksek öğretim müesseselerinde Amerika Birleşik Devletleri vatandaşları tarafından veya bunlar namına yapılacak tahsil, araştırma, öğretim, ve sair eğitim faaliyetlerini veya [Nefsi Birleşik Devletler, Havaii, Alaska (Aleutian Adaları dâhil), Puerto Rico ve Virgin Adaları haricinde] kâin Birleşik Devletler okul ve yüksek öğretim müesseselerinde Türkiye vatandaşlarının tahsil, araştırma, öğretim ve sair eğitim faaliyetlerini, nakliye, tahsil ücreti, maişet ve öğretimle ilgili diğer masrafların tediyesi de dâhil olmak üzere, finanse etmek, veya;
2. Nefsi Birleşik Devletler, Havaii, Alaska, (Aleutian Adaları dâhil), Puerto Rico ve Virgin Adalarında kâin Birleşik Devletler okul ve yüksek öğretim müesseselerine devam etmek arzusunda bulunan Türkiye vatandaşlarının, bu müesseselere devamları Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarını ve bu kâbil okul ve müesseselere devam imkânlarından mahrum kılmamak şartıyla, seyahat imkânlarını temin etmek.

Madde — 2.

Komisyon, yukarda zikredilen gayelerin temini için, işbu Anlaşmanın 10 ncu maddesindeki hükümler dairesinde, bu Anlaşma ile derpiş edilen gayenin tahakkuku zımında, aşağıda sayılanlar da dâhil olmak üzere, lüzumlu bileümle salâhiyetleri kullanabilir:

1. Komisyon veznedarını veya komisyon tarafından tensip edilecek diğer bir şahsı, mezkûr veznedar veya diğer şahıs namına açılacak banka hesaplarına yatırılmak üzere, para tesellümüne mezun kılmak. Veznedarı veya bu suretle memur kılınan şahsın tâyini Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı tarafından tasvip edilecek ve tesellüm edilen paralar Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı tarafından tesbit edilecek bir depoziter veya depoziterler nezdinde yatırılacaktır.
2. İşbu Anlaşmada tesbit edilen şart ve kayıtlar dâhilinde, işbu Anlaşma ile kabul edilen gayelerin tahakkuku için, tediyat yapılmasına, para bağışlarında bulunulmasına ve avans verilmesine Komisyon veznedarının veya komisyonca tensip edilecek diğer bir şahsı salâhiyattar kılmak.
3. Muaddel 1944 tarihli Amerika Birleşik Devletleri Emval Fazlasına Mütaallik Kanununun 32 (b) faslında tasrih olunan gayeler ve işbu Anlaşma ile tâyin edilen maksatlar dairesinde programlar tanzim etmek, bunları kabul ve tatbik etmek.
4. Muaddel 1944 tarihli Amerika Birleşik Devletleri Emval Fazlasına Mütaallik Kanunda tasrih olunan Enebilere Ait Burslar Heyetine yukarda zikredilen kanun gereğince programa iştirak için ehliyetli Türkiye'de mukim talebe profesör, araştırma bilginleri ve Türkiye müesseselerini tavsiye etmek.
5. Komisyonun maksat ve gayelerine erişilmesi için programa iştirak edeceklerin intihabında riayet edilmesini lüzumlu göreceği evsaf ve şerait hakkında yukarda ismi geçen Enebilere Ait Burslar Heyetine tavsiyelerde bulunmak.

6. Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı tarafından seçilecek murakıpların tâyin edeceği şekilde komisyon veznedarının hesaplarının muayyen devrelerde kontrolünü temin etmek.

7. İdare ve büro memurlarını tâyin etmek, maaş ve ücretlerini tesbit ederek tesviyesine mezuhiyet vermek.

Madde — 3.

Komisyonca tasvip edilen bilûmum sarfiyat, Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanının kabul edeceği senelik bir bütçe ve tesbit edebileceği nizamname mucibince ifa olunacaktır.

Madde — 4.

Komisyon Veznedarı, fiilen mevcut paraların fevkında olarak komisyonu ilzâm edecek hiçbir taahhüde girişmeyeceği veya bir mükellefiyet ihdas edemeyeceği gibi, işbu Anlaşma ile tasvip edilen maksatlara mâtuf olanlar müstesna olmak üzere diğer emval iştira ve tasarruf edemez, veya elden çıkaramaz.

Madde — 5.

Komisyon, dördü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve dördü Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı olmak üzere sekiz âzadan müteşekkil bulunacaktır. Bunlara ilâveten Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiye'deki diplomatik heyetinin başı (ki aşağıda «Misyon Şefi» ismiyle anılacaktır). Komisyonun fahrî başkanı olacaktır. Misyon Şefi komisyonda reylerin tesavisi halinde katî rey verecek ve komisyon başkanını tâyin edecektir. Başkan, komisyonun fiilî âzası sıfatiyle rey hakkını haiz bulunacaktır. Misyon Şefi, en az ikisi Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiyedeki haricie teşkilâtının muvazzaf memurlarından olmak üzere, komisyondaki Birleşik Devletler vatandaşlarını tâyin ve tebdil etmek salâhiyetini haiz olacaktır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti komisyondaki Türkiye vatandaşlarını tâyin ve tebdil salâhiyetini haiz bulunacaktır.

Âzalar, tâyin edildikleri tarihten itibaren mûtaakip 31 Aralık tarihine kadar ifayı vazife edecekler ve tekrar tâyin edilebileceklerdir. İstifa, ikamet mahallinin Türkiye haricine nakli, vazife müddetinin hitama ermesi sebepleriyle veya sair suretle vukubulacak münhaller, bu madde ile tesbit edilen hükümler dairesinde doldurulacaktır.

Âzalar, ücretsiz olarak ifayı vazife edeceklerdir. Bununla beraber komisyon, âzaların toplantılarda hazır bulunmalarına muktazi masrafları ödemeye salâhiyettardır.

Madde — 6.

Komisyon, işlerinin tedviri için lüzum göreceği nizamnameleri kabul ve icap eden komiteleri tâyin edecektir.

Madde — 7.

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı tarafından tâyin edilecek şekilde komisyonun faaliyeti hakkında her sene bir rapor tanzim edilerek Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine ve Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanına tevdi olunacaktır.

Madde — 8.

Komisyonun merkezi, Türkiye Cumhuriyetinin başkentinde bulunacaktır. Ancak Komisyonun veya komitelerinden her hangi birinin toplantıları, komisyonun icabı hale göre tesbit edeceği diğer

mahallerde akdedilebileceği gibi Komisyon âmir ve memurlarından her hangi biri komisyonca tensip edilecek mahallerde icrayı faaliyet edebilecektir.

Madde — 9.

Komisyon bir müdür tâyin ve onun maaş ve hizmet müddetini tesbit edebilir. Ancak Komisyonun, Başkaca kabule şayan bir müdür tâyin etmeyi imkânsız bulduğu hallerde, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, programın elverişli bir şekilde tatbikını mümkün kılmak için lüzumlu görülebilecek bir müdür ile muavinlerini temin edebilecektir. Müdür, komisyon programı ve faaliyetlerinin, komisyonun kararıyla talimatı dairesinde, tedvir ve murakabesinden mesul olacaktır. Müdürün gayubeti veya mazereti halinde komisyon münasip veya muvafık göreceği müddet için yerine bir vekil tâyin edebilir.

Madde — 10.

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı, tensip ettiği takdirde, komisyonun her husustaki kararlarını gözden geçirebilir.

Madde — 11.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, işbu Anlaşmanın gayelerinin tahakkuku zımında, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince talep vukubuldukça, umumi yekûnu âzami (Birleşik Devletler parası) 500 bin dolâra tekabül edecek meblâğları Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti parası olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Amerika Birleşik Devletleri Hazine Müdürü namına hususi bir hesaba yatırılacaktır. Şu kadar ki, münferit bir takvim senesi zarfında yatırılacak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti parasının yekûnu (Birleşik Devletler parası) 250 000 dolâr mukabilini hiçbir suretle tecavüz etmeyecektir. Bu şekilde yatırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti parası miktarının tesbiti için tatbik olunacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti parası ile Birleşik Devletler parası arasındaki rayiç, Kredi Anlaşmasının 1 nci maddesinin 3 nü faslında tasrih edilen rayiç olacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı bu anlaşmanın gayelerini temin için iktiza edecek mebalîği komisyonca tasvip edilen şekilde sarfedilmek üzere Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Parası ile temin edecektir. Bununla beraber bu mebalîğ, işbu anlaşmanın 3 nü maddesi mucibince tesbit olunan bütçe haddini hiçbir suretle aşmayacaktır.

Madde -- 12.

İşbu anlaşmanın her neresinde zikredilmiş olursa olsun «Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı» tâbirinden Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı veya kendisi tarafından namına hareket etmek üzere tâyin edilmiş Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine mensup her hangi âmir veya memur olduğu anlaşılacaktır.

Madde — 13.

İşbu anlaşma Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri arasında diplomatik notalar teatisiyle tadil edilebilecektir.

Madde — 14.

İşbu anlaşma Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikına sunulacak ve tasdik edildiği Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine tebliğ olunduğu gün yürürlüğe girecektir.

İşbu hususata tasdik etmek üzere alâkadar hükümetler tarafından usulü dairesinde salâhiyettar kılınmış olan zirdeki imza sahipleri bu anlaşmayı imza etmişlerdir.

Ankara'da 27 Aralık 1949 tarihinde ikişer nüsha olarak, İngilizce ve Türkçe lisanlarında tanzim kılınmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti namına
George Wadsworth

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti namına
Z. Akdur

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 14 . III . 1950 ve 1/731
Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası. : 15 . III . 1950 ve 4/235
Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları : Cilt Sayfa
: 25 5,263,322,324,336,349,357:360